

Dato: 5. marts 2009

Dok.: JJA40224

Sagnr.: 2009-792-0822

Udkast til tale

Til brug ved besvarelsen af samrådsspørgsmål AE og AF fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del)

Spørgsmål AE

”Ministeren bedes redegøre for antallet af pædofilsager samt antallet af sager, hvor anklagemyndigheden har nedlagt påstand om anvendelse af straffelovens § 236, stk. 1 og 2, om, at en pædofildømt ikke må opholde sig på eksempelvis legepladser. Ministeren bedes i forlængelse heraf oplyse, hvor ofte domstolene har taget anklagemyndighedens påstand om anvendelse af § 236, stk. 1 og 2, til følge.”

Spørgsmål AF

”Ministeren bedes desuden redegøre for mulighederne for at sanktionere pædofilidømte, så det lokalområde, der føler sig generet af, at en pædofilidømt vil vende tilbage til sin bopæl, kan sikres bedst mulig, herunder redegøre for regeringens holdning til, at en pædofilidømt inden afsoning og efter dommen tager ophold i sin bolig i netop det område, hvor den pædofilidømte har begået sin forbrydelse, samt redegøre for regeringens holdning til, at

en dom for pædofili kan udløse en opsigelse af den pædofilidømtes lejemål, såfremt denne er almennyttig, således at den pædofilidømte kan udsættes af sin bolig på samme måde som mennesker, der eksempelvis sælger stoffer, eller forældre til børn, der begår hærværk, også kan opsiges fra deres lejemål.”

Svar:

1. Jeg vil tillade mig at besvare begge samrådsspørgsmål samlet. Jeg vil gerne starte med at slå fast, at seksuelle overgreb mod børn er forfærdelige og modbydelige forbrydelser, og jeg kan både som minister og som forælder godt forstå de stærke reaktioner, der kan være lokalt, når nogen i nærområdet begår sådanne overgreb.

Jeg vil understrege, at regeringen har meget stor fokus på indsatsen mod seksuelle overgreb mod børn og er løbende opmærksom på mulighederne for at styrke indsatsen på dette meget vigtige område. Det gælder både den forebyggende indsats og en klar og konsekvent retshåndhævelse, når der begås overgreb.

Regeringen har tidligere udarbejdet en omfattende handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, og der er netop taget initiativ til – med inddragelse af alle relevante aktører – at udarbejde en ny samlet strategi for bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn.

Folketinget vedtog sidste år regeringens lovforslag om at skærpe straffen for seksuelt misbrug af børn og om at udvide mulighederne for varetægtsfængsling i disse sager.

Som jeg vil vende tilbage til, er der også taget en række initiativer vedrørende behandling af personer dømt bl.a. for seksuelle overgreb mod børn.

Regeringen lægger også stor vægt på at støtte de internationale bestræbelser på dette område. Jeg har i december 2008 fremsat et lovforslag om de ændringer af straffeloven, som er nødvendige for at gennemføre Europarådets

nye konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug mv. Den 3. verdenskongres mod seksuel udnyttelse af børn, hvor jeg deltog i efteråret, viste også bred tilslutning til et stærkt internationalt samarbejde både på regerings- og græsrodsplan.

2. Med hensyn til det første samrådsspørgsmål om antallet af sager om seksuelle overgreb mod børn har Rigspolitiet oplyst, at der i 2008 var i alt 406 anmeldelser om samleje eller anden kønslig omgængelse med børn under 15 år. I 2004 var der til sammenligning 455 sager – altså et fald på ca. 50 årlige anmeldelser fra 2004 til 2008. Der er tilsvarende sket et fald i antallet af domfældelser mv. fra 390 i 2004 til 295 i 2008.

Rigspolitiet har oplyst, at der ikke er statistikker, der belyser antallet af blufærdighedskrænkelser mod børn.

3. Samrådsspørgsmålet nævner også pålæg over for sædelighedsforbrydere efter straffelovens § 236. Efter den-

ne regel kan der ved dom gives en person, som f.eks. dømmes for seksuelle overgreb mod børn, et pålæg om ikke at indfinde sig på bestemte steder, f.eks. ved skoler og legepladser, eller om at den pågældende ikke må lade andres børn under 18 år tage ophold i sin bolig.

Herudover kan personer, der dømmes for f.eks. seksuelle overgreb mod børn, efter straffelovens § 79 ved dom frakendes retten til at udøve en bestemt virksomhed, hvis det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen.

Rigsadvokaten har oplyst, at anklagemyndigheden i sager om seksuelle overgreb mod børn i almindelighed nedlægger påstand om, at den tiltalte skal frakendes retten til erhvervsmæssigt eller i forbindelse med fritidsaktiviteter at beskæftige sig med børn og unge under 18 år, hvis der efter en konkret vurdering findes at være en nærliggende risiko for misbrug af stillingen. Formålet er at skabe et

værn mod, at den pågældende i sit job eller i fritiden aktivt har med børn at gøre.

I visse sager nedlægger anklagemyndigheden desuden påstand efter straffelovens § 236, stk. 2, om, at den dømte ikke må lade andres børn under 18 år tage ophold i sin bolig. Det vil typisk ske som supplement til en påstand om rettighedsfrakendelse efter § 79 og vil navnlig komme på tale, hvis overgrebene er begået på eller ved den tiltaltes bopæl, hvis der har været tale om et – i gåseøjne – ”lokkeelement” ved overgrebene, eller hvis den tiltalte f.eks. jævnligt arrangerer forskellige fritidsaktiviteter for børn i sit hjem.

Der skal i alle tilfælde i den konkrete sag være proportionalitet mellem den begåede kriminalitet og rettighedsfrakendelsen eller pålægget.

Rigsadvokaten har oplyst, at et pålæg efter straffelovens § 236, stk. 1, om, at gerningsmanden ikke må indfinde

sig bestemte steder, anvendes meget sjældent i praksis, bl.a. fordi seksuelle krænkelser og overgreb mod børn meget sjældent finder sted på de offentlige steder, som er nævnt i bestemmelsen. Men hvis den pædofile f.eks. har begået forbrydelsen på en legeplads, vil den pågældende efter en konkret vurdering kunne få pålæg om ikke at opholde sig på legepladser ved sin bolig eller andre steder i byen.

Rigsadvokaten har oplyst, at man i perioden 2004-2008 har fået forelagt i alt 86 sager, hvor en påstand om pålæg efter straffelovens § 236, stk. 2, er blevet overvejet. I 78 sager har anklagemyndigheden nedlagt påstand om pålæg, og domstolene har i 53 af disse sager givet et pålæg efter straffelovens § 236, stk. 2. I 18 sager blev påstanden ikke taget til følge, og i 3 sager er der endnu ikke modtaget oplysninger om resultatet. I de sidste 4 sager blev den tiltalte enten frifundet eller afgik ved døden inden sagens afgørelse.

4. Det andet samrådsspørgsmål handler om regeringens holdning til nogle spørgsmål om pædofilidømtes muligheder for at opholde sig på deres bopæl.

Her vil jeg indledningsvis – ud over de tidligere omtalte muligheder for at begrænse den dømtes aktiviteter i forhold til børn - nævne retsplejelovens regler om varetægtsfængsling i sager om seksuelle overgreb mod børn.

Efter en lovændring sidste år kan der nu f.eks. ske varetægtsfængsling både før og efter dom, hvis der er fare for, at den pågældende vil begå ny kriminalitet, og i grovere sager kan der ske varetægtsfængsling, hvis hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at den pågældende ikke er på fri fod. Hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt, kan reglerne om varetægtsfængsling altså også anvendes efter, at dommen er afsagt – og det betyder i så fald, at den dømte ikke kommer på fri fod mellem dommen og afsøningen af straffen.

Jeg vil også fremhæve de forskellige behandlingsmuligheder, som findes for personer, der har begået sædelighedskriminalitet.

I visse tilfælde kan der f.eks. afsiges en betinget dom med vilkår om psykiatrisk/sexologisk behandling. Ordningen omfatter personer, der har begået seksualforbrydelser uden anvendelse af vold eller ulovlig tvang, og kommer i almindelighed alene på tale som alternativ til ubetinget fængsel fra 4-6 måneder op til omkring 1½ år. Det er en forudsætning, at gerningsmanden findes egnet og motiveret for at gennemføre behandling.

Hvis en person er idømt mere end 3 måneders ubetinget fængsel for seksualforbrydelser, starter den pågældende som udgangspunkt sin afsoning i visitations- og observationsafdelingen i Anstalten ved Herstedvester. Her vurderes det, om den dømte har behov for og er motiveret for behandling. I så fald kan den dømte efter at være overført til det fængsel, hvor afsoningen skal foregå, få udgang

med henblik på at indgå i et psykiatrisk/sexologisk behandlingsforløb.

Personer, som er idømt en straf på over 4 års fængsel – grænsen er 5 år, hvis det drejer sig om voldtægt – vil typisk afsone straffen i Anstalten ved Herstedvester, hvor de tilbydes relevant behandling, f.eks. psykoterapi. Nogle få indsatte, som har begået gentagen eller meget alvorlig personfarlig kriminalitet, og som skønnes at være i fare for at begå tilsvarende kriminalitet, kan få tilbudt kønsdriftsdæmpende behandling. Det forudsætter, at alle andre behandlingsmuligheder er udtømt eller vurderes at være utilstrækkelige til at imødegå risiko for tilbagefald til ny sædelighedskriminalitet.

Jeg vil også nævne, at der i meget grove og alvorlige sager er mulighed for at dømme gerningsmanden til forvaring, hvis dette er nødvendigt for at forebygge en væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed.

5. Som det fremgår, findes der en række foranstaltninger, der på forskellig måde kan medvirke til at undgå, at en pædofilidømt person begår nye seksuelle overgreb – både i forhold til at begrænse den pågældendes kontakt med børn og i forhold til mulighederne for behandling. Og i tilknytning til straffesagen er der som nævnt også mulighed for varetægtsfængsling efter reglerne i retsplejeloven.

Samrådsspørgsmål AF rejser bl.a. det spørgsmål, om man herudover bør gå så vidt som til at forbyde pædofilidømte at bo i det område, hvor de har begået forbrydelsen.

Jeg har som nævnt i min indledning forståelse for, at sager om overgreb mod børn kan vække stærke og voldsomme følelser i det lokalområde, hvor overgrebet er begået, og hvor gerningsmanden måske bor. Men som justitsminister må jeg også sige, at det er et fundamentalt princip i et retssamfund, at når en person har udstået sin straf, skal han eller hun have mulighed for at vende tilbage til samfundet med almindelige borgerrettigheder, herunder med retten til

en bolig. Det vil være i strid med dette princip og kunne have meget vidtrækkende konsekvenser, hvis samfundet generelt begynder at bestemme, hvor personer må bo eller ikke bo, alene fordi de er dømt for en bestemt forbrydelse.

Eventuelle overvejelser om en sådan ordning ville i øvrigt også rejse en række alvorlige og vanskelige spørgsmål bl.a. i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Hertil kommer selvfølgelig det helt jævne synspunkt, at også personer, der er dømt for pædofili, jo skal bo et eller andet sted, og hvem skulle så i givet fald bestemme, hvor det måtte være? Og man kan i øvrigt også spørge, hvor meget det dybest set ville kunne betrygge beboerne i et lokalområde, at den pågældende er flyttet et stykke væk?

Der er blevet henvist til, at en sådan ordning skulle findes i England. Efter de oplysninger, som jeg umiddelbart har fået om de engelske regler, kan domstolene i visse tilfæl-

de bestemme, at en person, der f.eks. er dømt for seksuelle overgreb mod børn, ikke må kontakte børn eller opholde sig bestemte steder, hvis et sådant påbud er nødvendigt for at beskytte offentligheden eller konkrete personer mod yderligere overgreb. Jeg har ikke nærmere oplysninger om, hvordan den engelske ordning fungerer i praksis. Reglerne synes dog ligesom f.eks. de danske regler om rettighedsfrakendelse og pålæg efter straffelovens § 236 at bygge på, at der skal foretages en konkret farevurdering i den enkelte sag.

6. Der er desuden i samrådsspørgsmål AF rejst spørgsmål om opsigelse af et almennyttigt lejemål, hvis beboeren dømmes for seksuelle overgreb mod børn.

Reglerne på dette område hører under velfærdsministeren, som har peget på, at der i lejelovgivningen findes en række regler om opsigelse af lejeaftaler vedrørende såvel almene som private lejeboliger. Opsigelse kan f.eks. ske, hvis lejeren har tilsidesat reglerne om god skik og orden, og leje-

målet kan f.eks. ophæves, hvis lejerens misligholder sine pligter på en sådan måde, at lejerens fjernelse konkret må anses for påkrævet.

Velfærdsministeren har vurderet, at det ikke kan udelukkes, at det efter de gældende regler vil være muligt for en udlejer at opsigte eller ophæve lejeaftalen for en lejer, der er dømt for seksuelle overgreb mod børn. Det forudsætter dog, at overtrædelsen er begået på ejendommen, og at det konkret vurderes, at der er tale om en misligholdelse af lejeaftalen, f.eks. i form af tilsidesættelse af god skik og orden. Velfærdsministeren kender ikke til retsafgørelser om dette spørgsmål.

Af de grunde, som jeg netop har været inde på, bør der efter regeringens opfattelse ikke indføres særlige regler om opsigelse eller ophævelse af et lejemål alene med den begrundelse, at lejerens er dømt for en bestemt forbrydelse.

7. Hvis jeg kort skal sammenfatte, så lægger jeg stor vægt på indsatsen for at bekæmpe seksuelle overgreb mod børn. Regeringen har taget en række forskellige initiativer og er løbende opmærksom på mulighederne for yderligere at styrke indsatsen på dette område.

Der findes allerede i dag en række forskellige muligheder, der kan bidrage til at undgå, at gerningsmanden begår nye seksuelle overgreb, herunder i det område, hvor den pågældende bor – f.eks. rettighedsfrakendelse, pålæg om ikke at lade andres børn tage ophold i den pågældendes bolig og ikke mindst mulighederne for behandling i tilknytning til den idømte straf. Hertil kommer mulighederne for varetægtsfængsling i forbindelse med straffesagen, herunder varetægtsfængsling efter dommen, indtil afsoning af straffen starter.

Efter min opfattelse er det ikke vejen frem at indføre generelle regler om at udelukke personer, som er dømt for en bestemt forbrydelse, fra at bo bestemte steder.

